

Επιμορφωτικό πρόγραμμα με θέμα “Παιδαγωγική & διδασκαλία στη Γ’ εκπαίδευση. Καινοτόμες μέθοδοι και τεχνικές διδασκαλίας”

Νέες προσεγγίσεις και τεχνικές διδασκαλίας στις Οικονομικές
Επιστήμες Ι

Κατερίνα Κύρτσου
Καθηγήτρια
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών,
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδεια χρήσης

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδεια χρήσης
Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Νέες προσεγγίσεις και τεχνικές διδασκαλίας στις Οικονομικές Επιστήμες I

Κατερίνα Κύρτσου§

§Καθηγήτρια, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών,
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (ckyrtsou@uom.gr)

<https://catherinekyrtsou.wordpress.com/>

**ΚεΔιΜα – Επιμορφωτικά Προγράμματα
Δεκέμβριος 2022**

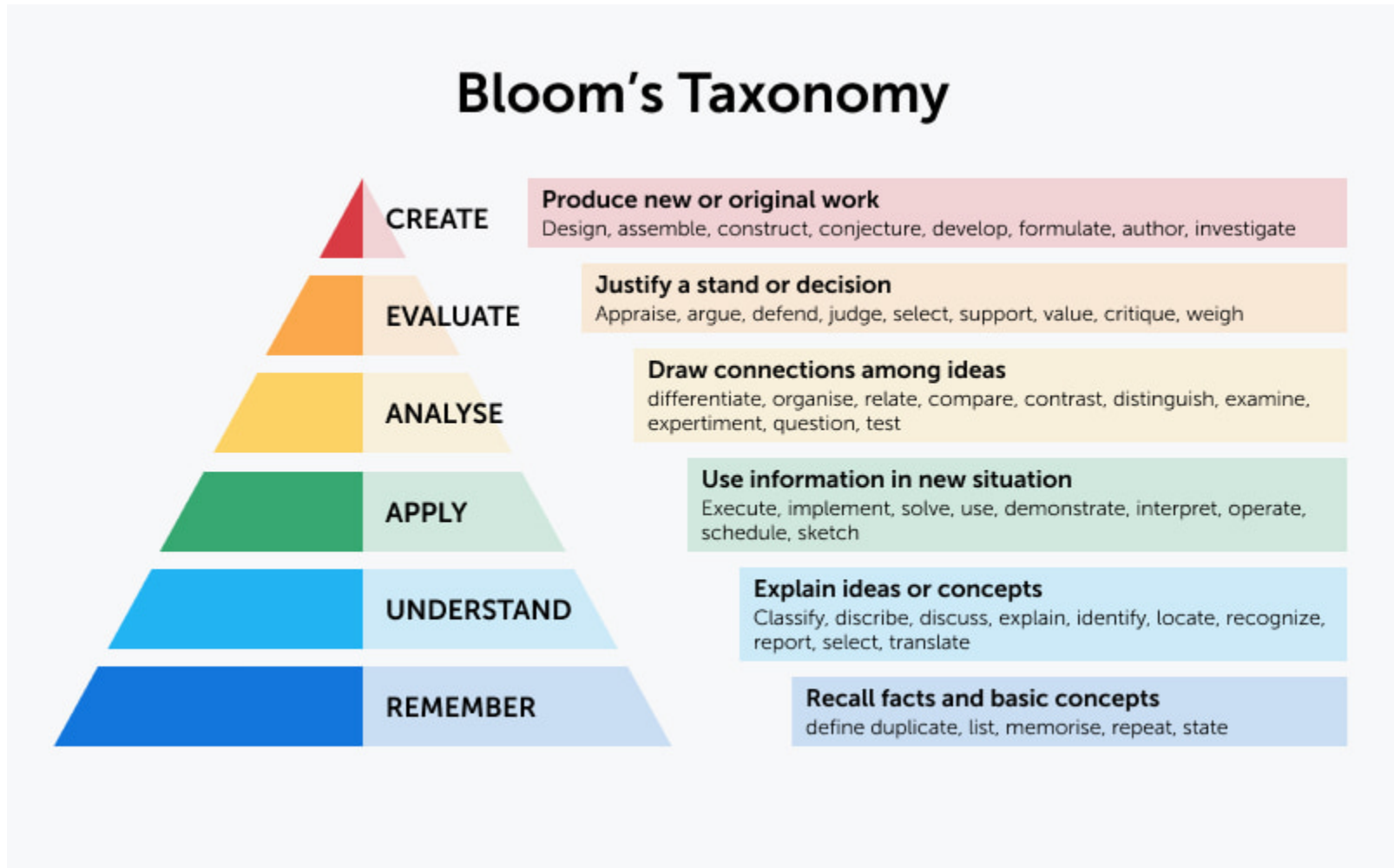

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Η επικαιροποιημένη ταξινόμηση εκπαιδευτικών στόχων του Bloom

- Ο Bloom (1956) πρότεινε μια ταξινόμηση των εκπαιδευτικών στόχων σε ιεραρχική μορφή.
- Οι εκπαιδευτικοί στόχοι διακρίνονται σε τρεις μορφές:
 - Γνωστική, που αναφέρεται στις διεργασίες της γνώσης,
 - Συναισθηματική, που αφορά στη στάση,
 - Ψυχοκινητική, που αφορά στις δεξιότητες.

Η επικαιροποιημένη ταξινόμηση εκπαιδευτικών στόχων του Bloom...

Armstrong, P. (2010): Bloom's Taxonomy. Vanderbilt University Center for Teaching.

I. Πως σχεδιάζω ένα μάθημα

- Στόχευση:
 - Συγκεκριμένη ύλη
 - Ανάγκες φοιτητών
- Προσεγγίζοντας με αυτόν τον τρόπο το μάθημα δεν λαμβάνεται υπόψη μονόπλευρα το αντικείμενο της ύλης αλλά δομείται σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά του ακροατηρίου.
- Απώτερος σκοπός είναι η αποκόμιση των καλύτερων μαθησιακών αποτελεσμάτων.
- Η διαδικασία αυτή ονομάζεται «εποικοδομητική ευθυγράμμιση» και εμπεριέχει τα εξής 3 στοιχεία:
 1. Syllabus,
 2. Μέθοδοι διδασκαλίας,
 3. Στρατηγική αξιολόγησης.

I1. Syllabus

- Αρχικά πρέπει να εξασφαλίσουμε ότι το περιεχόμενο συμβαδίζει με το πρόγραμμα σπουδών.
- Στην περίπτωση των μαθημάτων επιλογής η διακριτική ευχέρεια είναι μεγαλύτερη από ότι στα υποχρεωτικά μαθήματα.
- Στην περίπτωση των υποχρεωτικών μαθημάτων ή μαθημάτων κορμού η διακριτική ευχέρεια μπορεί να περιοριστεί αρκετά καθώς υπάρχει σαφής συνδεσιμότητα με σχετικού αντικειμένου μαθήματα, π.χ. Εισαγωγή στη Μακροοικονομική, Μακροοικονομική Ι, Μακροοικονομική ΙΙ.

I1. Syllabus...

- Πρέπει να ανταποκρίνεται στον αριθμό των ωρών διδασκαλίας. Μπορεί να θέλουμε να καλύψουμε όλα τα ενδιαφέροντα σημεία στο αντικείμενο. Όμως είναι σημαντικό να θυμόμαστε πάντα πως ο χρόνος σε ένα εξάμηνο είναι πεπερασμένος.
- Η υπερβολική φιλοδοξία σχετικά με την ποσότητα της ύλης που μπορεί να καλυφθεί τείνει να οδηγεί σε αντίθετα αποτελέσματα. Οι φοιτητές μπορούν να έχουν μεγαλύτερη ωφέλεια από τη βαθιά ή σε βάθος μάθηση (deep learning) ενός πιο μικρού αριθμού ενοτήτων.

I2. Μέθοδοι διδασκαλίας

- Επιλογή των κατάλληλων εγχειριδίων (ποσοστό κάλυψης, ασκήσεις).
- Ισορροπία μεταξύ της μεθόδου μάθησης και του τρόπου διδασκαλίας.
 - Π.χ. θα επιλέξω μεταξύ της παθητικής ή της διαδραστικής εκμάθησης;
 - Αν πρέπει να καλύψουμε μεγάλη ποσότητα ύλης πιστεύοντας ότι με αυτόν τον τρόπο θα επιτύχουμε τη μεταφορά γνώσης στους φοιτητές, το πιο πιθανό αποτέλεσμα θα είναι η ενεργοποίηση της βραχυχρόνιας μνήμης χωρίς αυτό να διευκολύνει τη διαδικασία του deep learning.

I3. Στρατηγική αξιολόγησης

- Ισορροπία μεταξύ της διαμορφωτικής (formative) και της αθροιστικής (summative) αξιολόγησης.
 - Formative: έχει στόχο να βοηθήσει τους φοιτητές με τη λήψη ανατροφοδότησης πάνω στις εργασίες τους, έτσι ώστε να παρακινηθούν να ανακαλύψουν τα δυνατά και αδύνατα σημεία τους στην κατανόηση της ύλης. Επίσης βοηθάει τον διδάσκοντα να διαπιστώσει το βαθμό αποτελεσματικότητας των διαλέξεων.
 - Summative: βεβαιώνει την απόδοση του φοιτητή και αναφέρεται στη συνολική αξιολόγηση.

13. Στρατηγική αξιολόγησης...

- Και οι δύο τύποι αξιολόγησης είναι σημαντικοί.
- Παράδοξο που παρατηρείται στην πράξη:
 - Όπως συχνά αναφέρεται σε σχετικές έρευνες, αν και αρκετοί φοιτητές παραπονιούνται ότι δεν έχουν διάδραση με τους καθηγητές τους, κάποιοι υποβάλλουν εργασίες μόνο για την εξασφάλιση του βαθμού.
- Στην περίπτωση που αποφασιστεί η συμπερίληψη εργασίας σημαντικό είναι να σκεφτούμε τον χρονισμό.
 - Αν ανακοινωθεί νωρίς, οι φοιτητές δεν θα έχουν διδαχθεί τα απαραίτητα τμήματα της ύλης.
 - Αν ανακοινωθεί αργά, θα δυσχεραίνει την προετοιμασία τους για τις εξετάσεις.

II. Η διάλεξη

- Ο ρόλος της διάλεξης δεν είναι μόνο η μεταφορά πληροφορίας από τον Καθηγητή στον φοιτητή.
- Αν κατά τη διάρκεια της παρέχεται πληροφορία η οποία δεν καταφέρνει τελικά να δημιουργήσει κίνητρο, τότε θα υπάρχει μια πολύ καλή δικαιολογία να μην παρακολουθήσει και να λαμβάνει απλά σημειώσεις.
- Το κίνητρο σε αυτήν τη διαδικασία έχει ποιοτικό αποτύπωμα και συνδέεται με τη δημιουργία διαύλου μεταξύ θεωρίας και πράξης.
- Έχει διαπιστωθεί ότι στα πλαίσια μια τυπικής διάλεξης αναδεικνύονται υποκείμενα προβλήματα.

II. Η διάλεξη – 1^η κριτική

- Στο σύνολο των εργαλείων που υπάρχουν για τη μετάδοση πληροφορίας στον φοιτητή σε ένα μάθημα, οι διαλέξεις ως μοναδικό μέσο δεν αποτελούν τη βέλτιστη επιλογή.
- Σύμφωνα με τον Miller (1956) ο μέσος όρος των πληροφοριών που μπορεί να συγκρατήσει η βραχυχρόνια μνήμη είναι $7 (\pm 2)$.
- Αν ο φοιτητής δεν έχει τον απαραίτητο χρόνο να διαχειριστεί την πληροφορία τότε δυο πράγματα μπορεί να συμβούν:
 1. Είτε η προηγούμενη πληροφορία μετατοπίζεται,
 2. Είτε η νέα χάνεται.

II. Η διάλεξη – 1^η κριτική...

- Αντίστοιχα, η δυνατότητα συγκέντρωσης, ενώ πρέπει ταυτόχρονα να λαμβάνονται σημειώσεις, δεν είναι δεδομένη.
 - Σε νέους φοιτητές η παρακολούθηση και η λήψη σημειώσεων μπορεί να είναι αμοιβαία αποκλειόμενες δραστηριότητες.
- Μια διάλεξη δεν μπορεί να θεωρηθεί επιτυχημένη αν έχει καλυφθεί όλη η προγραμματισμένη ύλη αλλά οι φοιτητές έχουν κατανοήσει ελάχιστη από αυτήν.
- Οι φοιτητές μπορούν πιο εύκολα να θυμούνται πληροφορίες όταν δομούνται με ένα λογικό τρόπο, ο οποίος έχει για αυτούς έμπρακτα αποτελέσματα.

II. Η διάλεξη – 2^η κριτική

- Τα μαθησιακά αποτελέσματα και οι στόχοι περιγράφονται σε αντίστοιχα εγχειρίδια ή προετοιμάζονται ή ορίζονται από κάποια ακαδημαϊκή μονάδα διασφάλισης ποιότητας. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι στόχοι δεν επικαιροποιούνται δυναμικά ανταποκρινόμενοι στις ανάγκες και στις ιδιαιτερότητες του ακροατηρίου.
- Η επιτυχία μιας διάλεξης πρέπει να κρίνεται στη βάση του μαθησιακού οφέλους που έχουν αποκομίσει οι φοιτητές.
- Βιβλιογραφικά έχει διαπιστωθεί ότι το γεγονός πως οι φοιτητές κρίνουν μια διάλεξη ως πετυχημένη δεν σημαίνει αναγκαστικά πως αποτελεί μια αποτελεσματική διάλεξη.

II. Η διάλεξη – είδη μάθησης

- Ανάλογα με το είδος της διάλεξης, 3 είδη μάθησης επιτυγχάνονται: Επιφανειακή, Στρατηγική και η σε Βάθος.

1. Επιφανειακή μάθηση.

- ✓ Μεγάλος φόρτος εργασίας,
- ✓ Υπερβολική ύλη,
- ✓ Απουσία ανεξαρτησίας του φοιτητή,
- ✓ Χρήση μεθόδων εξέτασης που προάγουν την αποστήθιση και προκαλούν στρες,
- ✓ Φτωχή ανατροφοδότηση κατά τη διάρκεια των μαθημάτων,
- ✓ Έλλειψη ενδιαφέροντος για το αντικείμενο.

II. Η διάλεξη – είδη μάθησης...

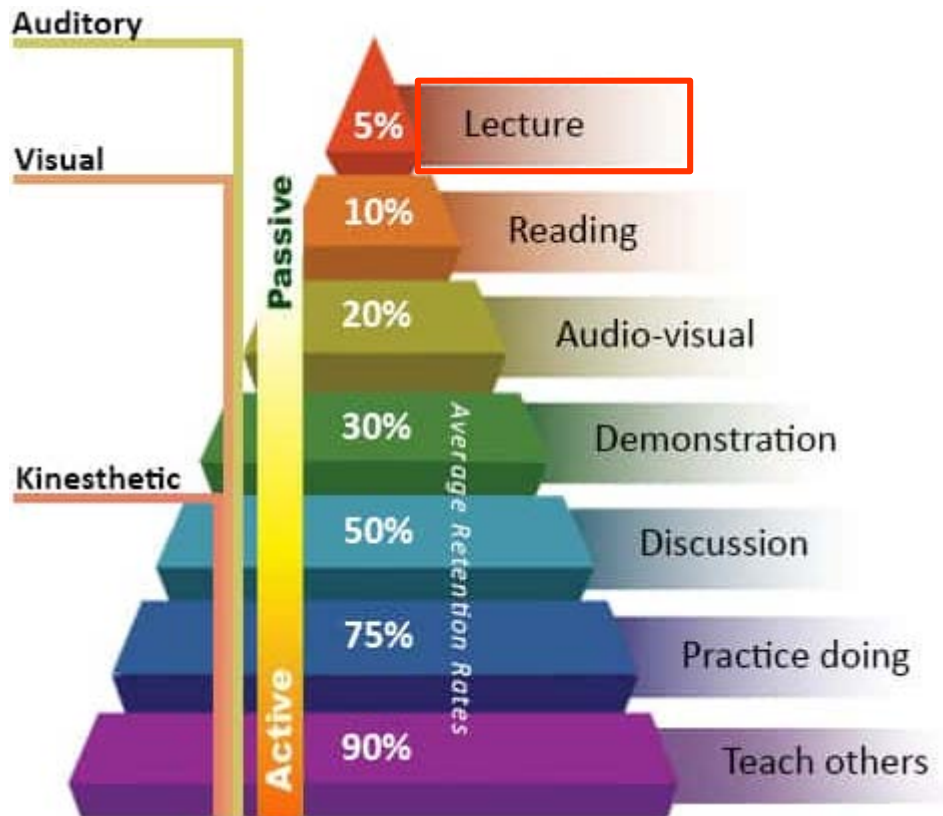
2. Στρατηγική μάθηση: οι φοιτητές υιοθετούν τη στρατηγική που θα μεγιστοποιήσει το βαθμό στις εξετάσεις. Συνεπώς:
- ✓ Αν πιστεύουν ότι η εξέταση του μαθήματος επιβραβεύει την απομνημόνευση και όχι την κριτική ικανότητα, τότε θα υιοθετήσουν την επιφανειακή προσέγγιση.
 - ✓ Αν πιστεύουν ότι η εξέταση επιβραβεύει την ολιστική κατανόηση βασικών θεωριών και πως αυτές εφαρμόζονται στην πράξη και υπό διαφορετικές συνθήκες, τότε θα προτιμήσουν τη βαθιά μάθηση.

II. Η διάλεξη – είδη μάθησης...

3. Βαθιά μάθηση

- ✓ Επιλογή μεθόδων διδασκαλίας στη βάση της γνώσης και εμπειρίας των φοιτητών,
- ✓ Ενεργή συμμετοχή των φοιτητών,
- ✓ Σταθερή επένδυση στο αντικείμενο.

III. Πυραμίδα μάθησης (Sousa, 2006)

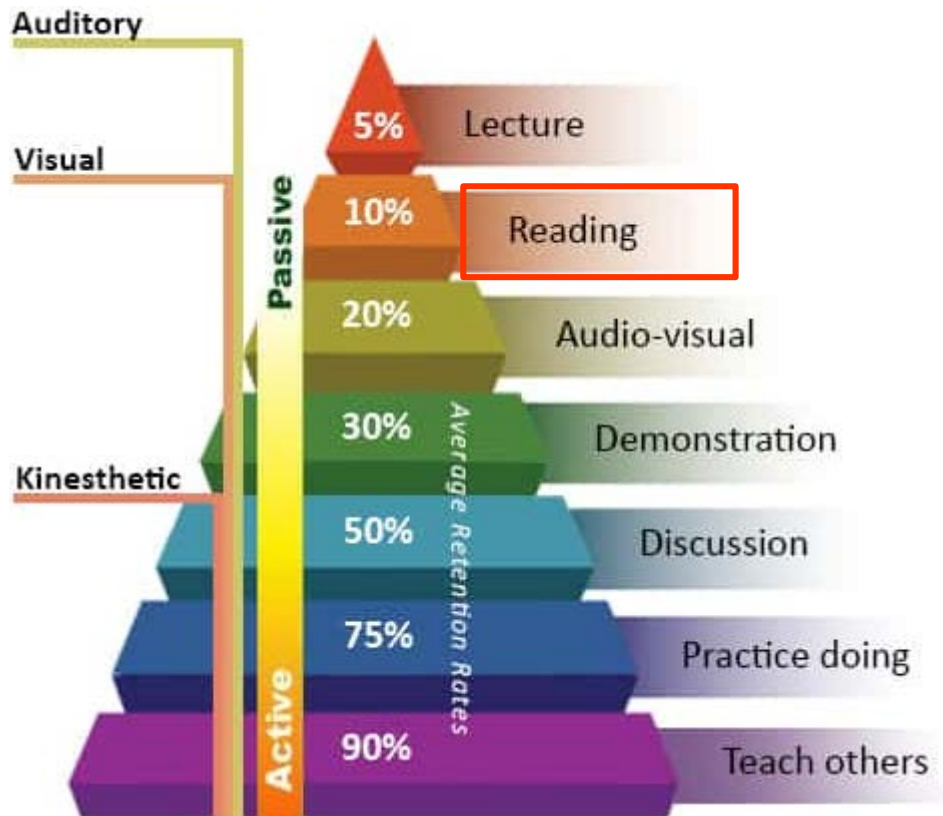

<https://www.educationcorner.com/>

Διάλεξη:

- Όπως προκύπτει οδηγεί στη μικρότερη κατανόηση και λήψη πληροφορίας.
- Αποτελεί μια παθητική μορφή μάθησης. Ωστόσο οι ακουστικοί φοιτητές τείνουν να βρίσκουν τη διάλεξη πιο ενδιαφέρουσα.
- Οι διαλέξεις γίνονται αποτελεσματικές όταν οι φοιτητές ενεργά συμμετέχουν στη συζήτηση στη διάρκεια του μαθήματος και κρατούν σημειώσεις.

III. Πυραμίδα μάθησης...

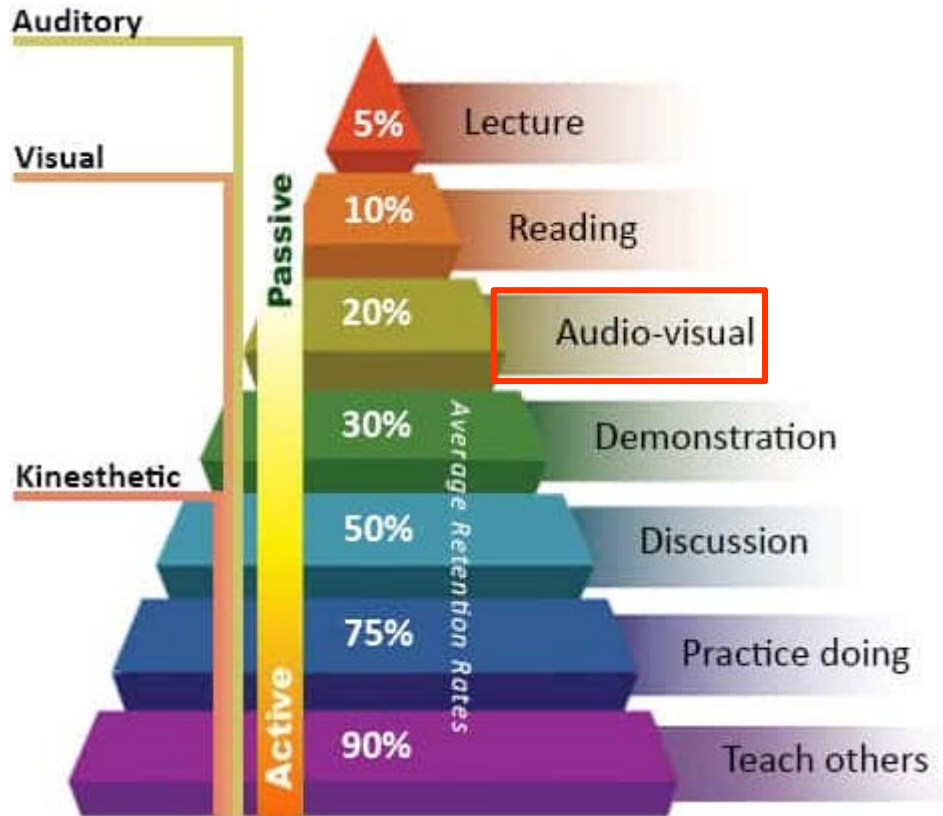

<https://www.educationcorner.com/>

Διάβασμα:

- Αν και πιο αποτελεσματικό από τη διάλεξη, παραμένει ένας από τους τρόπους μάθησης με το μικρότερο ποσοστό στην πυραμίδα.
- Ωστόσο στην περίπτωση των οπτικών φοιτητών λειτουργεί πιο αποδοτικά. Σε κάθε περίπτωση συνιστά μια πολύ σημαντική διαδικασία μάθησης.

III. Πυραμίδα μάθησης...

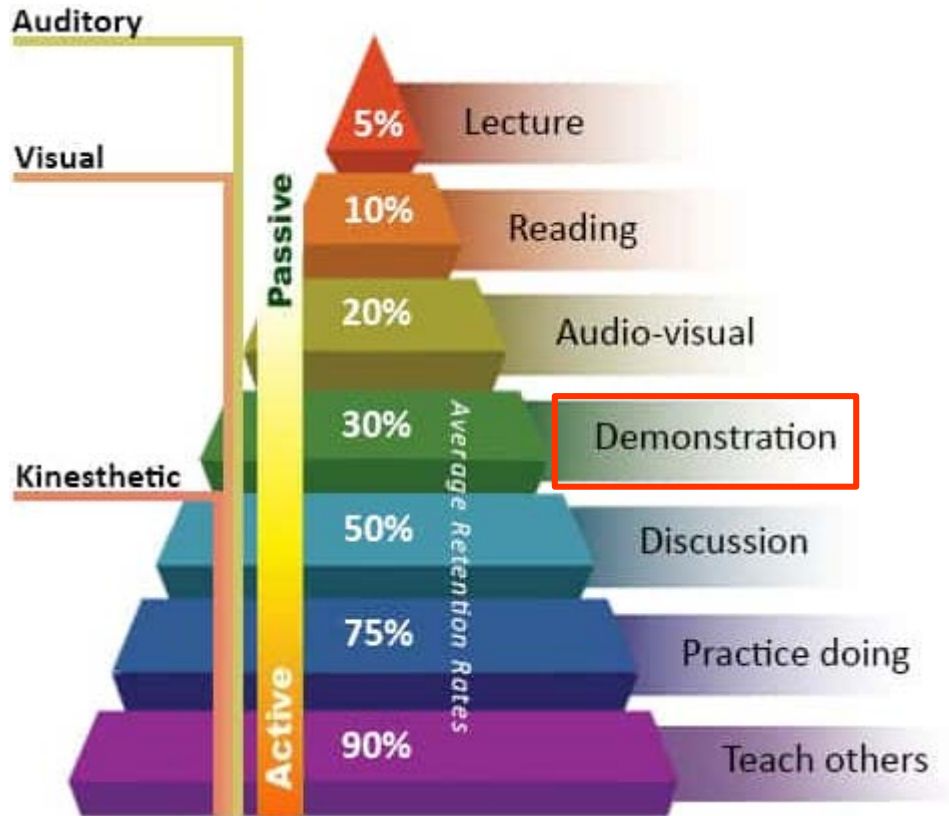

<https://www.educationcorner.com/>

Οπτικο-ακουστικό υλικό:

- Μπορεί να συμπεριλαμβάνει διδακτικά εργαλεία όπως βίντεο, ήχο, εικόνες και γραφήματα.
- Η αποτελεσματικότητά τους αυξάνεται όταν συνδυάζονται με άλλους ενεργητικούς τρόπους μάθησης.

III. Πυραμίδα μάθησης...

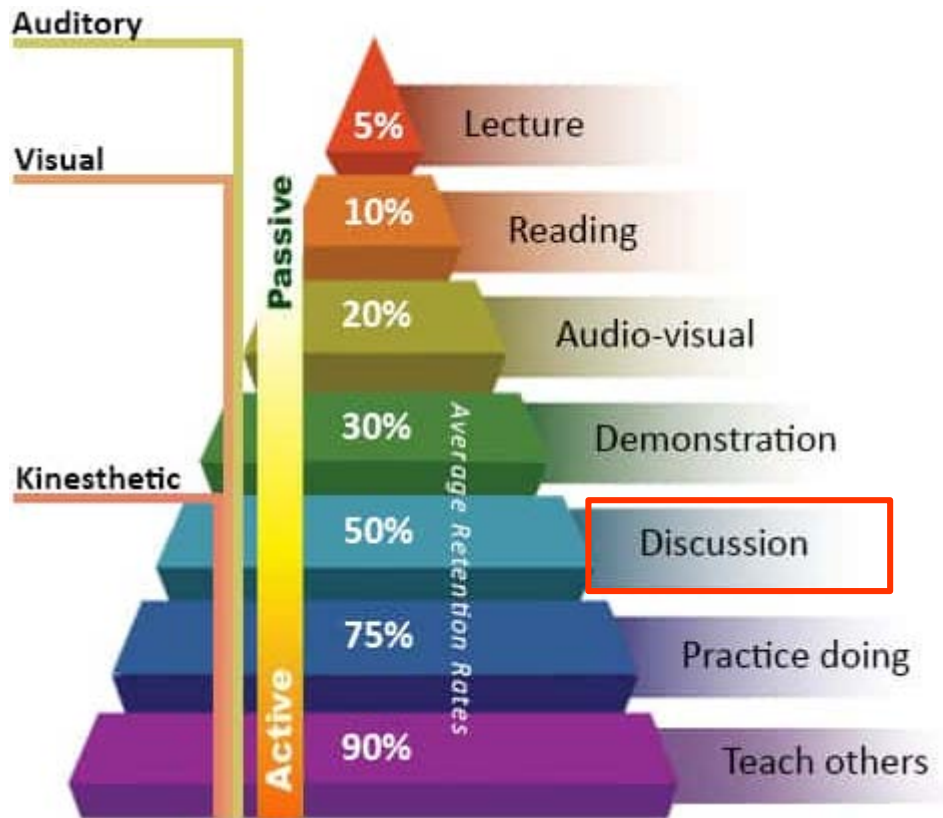

<https://www.educationcorner.com/>

Επίδειξη:

- Δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές να παρατηρήσουν ένα φαινόμενο.
- Προσφέρει στους φοιτητές μικρότερη ασάφεια από την κλασική παρουσίαση.

III. Πυραμίδα μάθησης...

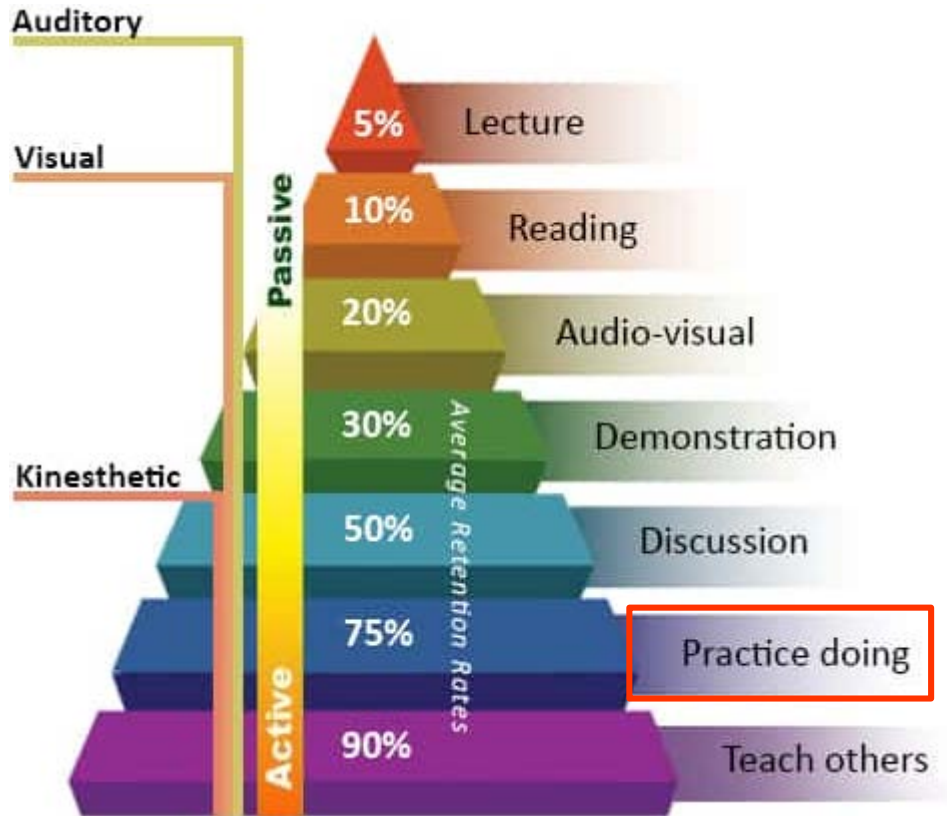

<https://www.educationcorner.com/>

Συζήτηση:

- Αποτελεί μια μορφή συνεργατικής μάθησης.
- Σε αντίθεση με τις ανταγωνιστικές και ατομικές προσεγγίσεις μάθησης βασίζεται στην αλληλεπίδραση και μελέτη του υλικού με άλλους φοιτητές ή Καθηγητές.
- Ενισχύει τη σκέψη και αυξάνει τη συμμετοχή.

III. Πυραμίδα μάθησης...

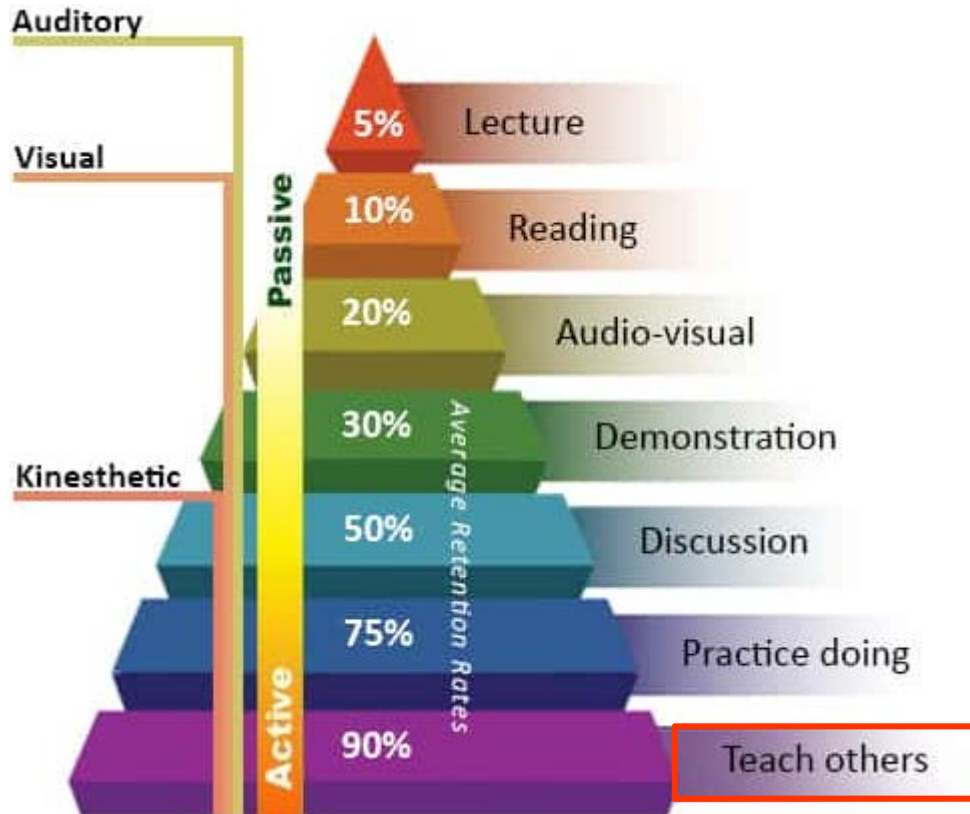

<https://www.educationcorner.com/>

Εξάσκηση στην πράξη:

- Είναι ένα είδος μάθησης μέσω αναζήτησης το οποίο παρακινεί τους φοιτητές να κάνουν πράξη τη θεωρία.
- Με αυτόν τον τρόπο συμβάλει στη βαθιά κατανόηση και μεταφέρει πληροφορία από τη βραχυπρόθεσμη στη μακροπρόθεσμη μνήμη.

III. Πυραμίδα μάθησης...

<https://www.educationcorner.com/>

Διδάσκοντας άλλους:

- Η συμμετοχή στη διαδικασία να “διδάξω σε άλλον” οδηγεί σε καλύτερο έλεγχο των εννοιών, υψηλότερο ποσοστό κατανόησης και ανάκλησης πληροφορίας.
- Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι το peer-to-peer teaching ή τα study groups.